

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรม

กิจกรรม การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินโครงการวิจัย

เกษตรกรร่วมรับฟังแนวทางการดำเนินโครงการ

กิจกรรม การทบทวนบริบทชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาต้นทุนการทำงาน

คุณเดชา เศรษฐกิจ ประธานกลุ่มเกษตรกรทำนา กล่าวเปิดการประชุม

เกษตรกรช่วยกันระดมความคิดวิเคราะห์ปัญหาต้นทุนการทำงาน

กิจกรรม การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

เกษตรกรออกเดินทางสำรวจทรัพยากรพร้อมกับบันทึกข้อมูล

เกษตรกรออกเดินทางสำรวจทรัพยากรพร้อมกับบันทึกข้อมูล

หลังการสำรวจแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการสำรวจของแต่ละกลุ่ม

หลังการสำรวจแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการสำรวจของแต่ละกลุ่ม

กิจกรรม การอบรมทดลองทำปุ๋ยอินทรีย์และสารสกัดชีวภาพ

วิทยากรจากสถานีพัฒนาที่ดินลำพูนอบรมภาคทดลองทำปุ๋ยอินทรีย์แก่เกษตรกร

เกษตรกรตำบลและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร่วมสนับสนุนการอบรมการทดลองทำปุ๋ยอินทรีย์

การลงมือปฏิบัติทดลองทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำและสารไล่แมลง

ลงมือทำปุ๋ยอินทรีย์แบบกลับกอง

กิจกรรมการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และข้อจำกัด ของกลุ่มเกษตรกรทำนา

แต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น

ตัวแทนออกมานำเสนอจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและข้อจำกัดของกลุ่มเกษตรกรทำนา

กิจกรรมการวิเคราะห์องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำนาในอดีตและปัจจุบัน

หัวหน้าโครงการชี้แจงวัตถุประสงค์และทำความเข้าใจก่อนเริ่มกิจกรรม

ช่วยถอดองค์ความรู้ในการทำนาและช่วยกันอธิบายขั้นตอนและวิธีการทำนา

การออกมานำเสนอองค์ความรู้ของแต่ละกลุ่ม

ร่วมกันนำเสนอองค์ความรู้ในการทำงาน

กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อออกแบบสอบถามและบันทึกต้นทุนการทำนาปรัง

ประชุมกลุ่มย่อยออกแบบสอบถาม เพื่อกำหนดประเด็นคำถามและหมวดหมู่ต้นทุนการทำนา

ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขแบบสอบถามและบันทึกต้นทุนการทำนาปรัง

กิจกรรมการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในการกรอกแบบสอบถามพร้อมทั้งแจกแบบสอบถาม
และบันทึกต้นทุนการทำนาปราง

สมาชิกและทีมวิจัยร่วมกันประชุมเพื่อชี้แจงการกรอกแบบสอบถาม

ผู้วิจัยอธิบายการกรอกบันทึกต้นทุนการทำนาปราง

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกรทำนาตำบลป่าสัก

ทีมวิจัยบ้านสันคยอมอธิบายแนวทางการลดต้นทุนการทำนา

ทีมวิจัยเกษตรกรบ้านใหม่ร่องแกลบและบ้านกอเปา

กิจกรรมการดูงาน ณ สหกรณ์เกษตรยั่งยืนแม่ทา จำกัด

ทีมวิจัยศึกษาวิธีการเก็บข้อมูลจากแปลงข้าวโพดฝักอ่อน

ทีมวิจัยฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บตัวอย่าง
กิจกรรมการออกแบบการทดลอง

ทีมวิจัยร่วมกันออกแบบแผนผังแปลงทดลอง

ทีมวิจัยร่วมกันสร้างตัวชี้วัดของการทดลอง
กิจกรรมการจัดทำแปลงทดลองการทำนา (ลงแขกดำนา)

ทีมวิจัยร่วมมือกันถอนกล้า

ทีมวิจัยทั้งหมดที่ร่วมกันลงแขกดำนา

กิจกรรมการสำรวจและวิเคราะห์ระบบนิเวศน์ในแปลงทดลอง ครั้งที่ 1- ครั้งที่ 6

ทีมวิจัยวัดความสูงพร้อมจดบันทึก และเก็บตัวอย่างวัชพืช

ลิขสิทธิ์
Copy
All

ทีมวิจัยสำรวจแมลง โรค และสัตว์ศัตรูข้าว

ทีมวิจัยแบ่งกลุ่มกันสำรวจ กลุ่มละ 2 แปลง

พี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาร่วมสังเกตการณ์ในการสำรวจแปลง

ทีมวิจัยรวบรวมผลจากการเก็บข้อมูล

ทีมวิจัยร่วมกันสรุปผลจากการเก็บข้อมูล

ทีมวิจัยศึกษาดูงาน ณ ศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่ อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่

ทีมวิจัยร่วมกันลงแขกเกี่ยวข้าว

ทีมวิจัยร่วมกันลงแขกฟาดข้าว

ทีมวิจัยร่วมกันสรุปและวิเคราะห์ผลการทดลอง

เวทีเสวนาปิดโครงการ

ผู้เข้าร่วมเวทีปิดโครงการ

ภาคผนวก ข

รายชื่อทีมวิจัย

ลำดับ	ชื่อ	อายุ(ปี)	วุฒิการศึกษา	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
1	นายเดชา เศรษฐกิจ	48	ม.6	209 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0869159879
2	นายนิกร โท๊ะทองชีว	50	ม.3	191 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0814733451
3	นายวิลาส เมืองมูล	42	ป.6	180/5 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0895575216
4	นายสว่าง ราชศักดิ์	50	ป.4	190/2 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0899508215
5	นายเสวก พรหมเสพศักดิ์	28	ปริญญาตรี	225 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0816020157
6	นายวาริส ศรีวิชัย	47	ป.4	211 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0855493229
7	นายชำนาญ พรหมเสพศักดิ์	49	ป.4	182/4 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0895604556
8	นายสวัสดิ์ นึกได้	47	ป.4	198/2 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0847591528
9	นายณรงค์ สมณาบดี	45	ป.4	75/3 หมู่ 9 ตำบลป่าสัก	0810307014
10	นายอุปลักษณ์ ราชศักดิ์	47	ป.4	188/2 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0850342569
11	นายอัสวิน ราชศักดิ์	42	ป.6	184/3 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	-
12	นางชนันคำ โท๊ะทองชีว	52	ป.4	182/3 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0846641984
13	นางแก้ว นึกได้	47	ป.6	181/1 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	-
14	นางแสงจันทร์ พรหมเสพศักดิ์	44	ป.6	182/4 หมู่ 17 ตำบลป่าสัก	0858680087

รายชื่อเกษตรกรที่อยู่กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านใหม่ร่องแกลบและบ้านกอเปา

ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง	ชื่อหมู่บ้าน
1	นายเดชา เศรษฐกิจ	ประธาน	บ้านใหม่ร่องแกลบ
2	นายประมวน ราชศักดิ์	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
3	นายสะอาด พรหมเสพศักดิ์	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
4	นายชำนาญ พรหมเสพศักดิ์	กรรมการ	บ้านใหม่ร่องแกลบ
5	นายวิโรจน์ นึกได้	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
6	นายประพันธ์ โท๊ะทองชีว	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
7	นายเขียว ราชศักดิ์	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
8	นายอัสวิน ราชศักดิ์	กรรมการ	บ้านใหม่ร่องแกลบ
9	นายยุบล ทิศศักดิ์	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ

ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง	ชื่อหมู่บ้าน
10	นายพินิจ พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
11	นายเจิม ป่าระมีรง	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
12	นายสอน พรหมสพคักดี	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
13	นายประเสริฐ พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
14	นายบุญญา อิศรภาพ	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
15	นายขัน สุยลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
16	นายสมมิตร พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
17	นางศรีรอง พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
18	นายคำธร ราชลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
19	นางบุญปิ่น นันตะกาศ	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
20	นายมานพ เนตรลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
21	นายผล โทะทองชีว	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
22	นายขันแก้ว เศรษฐกิจ	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
23	นายอุปลัมภ์ ราชลัก	กรรมการ	บ้านใหม่ร่องแกลบ
24	นายสวัสดิ์ นึกได้	กรรมการ	บ้านใหม่ร่องแกลบ
25	นางจันทน์ ทิพย์ศักดิ์	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
26	นายทองอิน โทะทองชีว	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
27	นายเชื่อนแก้ว พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
28	นางเนตรทิพย์ พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
29	นายขันแก้ว พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
30	นายวันทอง คำสาร	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
31	นายณรงค์ นึกได้	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
32	นายวิลาส เมืองมูล	เหรัญญิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
33	นายชม พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
34	นายสว่าง ราชลักดี	กรรมการ	บ้านใหม่ร่องแกลบ
35	นายบุญยวง เศรษฐกิจ	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
36	นายพรชัย ราชลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
37	นายนิกร โทะทองชีว	รองประธาน	บ้านใหม่ร่องแกลบ
38	นายถนอม พรหมเสพลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
39	นายเกษม เมืองมูล	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
40	นายลัย ปิวคคะตัน	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
41	นายอดุลย์ ทิศลัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
42	นายมานิตย์ โทะทองชีว	กรรมการ	บ้านกอเปา

ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง	ชื่อหมู่บ้าน
43	นายนิรันดร์ พรหมเสพศักดิ์	สมาชิก	บ้านกอเปา
44	นายอมร ราชสัก	สมาชิก	บ้านกอเปา
45	นายณรงค์ สมณาบัติ	กรรมการ	บ้านกอเปา
46	นายประยงค์ ราชสัก	สมาชิก	บ้านกอเปา
47	นายบุญทา โสทะรง	สมาชิก	บ้านกอเปา
48	นายประชา สมณาบัติ	สมาชิก	บ้านกอเปา
49	นายนิคม วงศ์นาวา	สมาชิก	บ้านกอเปา
50	นายบุญหลง พรหมเสพศักดิ์	สมาชิก	บ้านหนองซิว
51	นายสุน ศรีวิชัย	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
52	นายหมัด เป็งเสพศักดิ์	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
53	นายสุวรรณ ศรีบุญกิจ	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
54	นายวาริส ศรีวิชัย	กรรมการ	บ้านใหม่ร่องแกลบ
55	นายกำพล ราชสัก	สมาชิก	บ้านกอเปา
56	นายเวชยันต์ ไชยเรือน	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
57	นายคำรงค์ ปิวคคะสัน	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ
58	นายอินแก้ว ทิศสัก	สมาชิก	บ้านใหม่ร่องแกลบ

ภาคผนวก ก

สูตรและขั้นตอนการทำปุ๋ยอินทรีย์

1. การทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2

วัสดุสำหรับการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (จำนวน 50 ลิตร)

1. ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จากปลาหรือหอยเชอร์รี่ (ใช้เวลาหมัก 15-20 วัน)

ปลาหรือหอยเชอร์รี่	30 ก.ก.
ผลไม้	10 ก.ก.
กากน้ำตาล	10 ก.ก.
น้ำ	10 ลิตร

2. ปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากผักหรือผลไม้ (ใช้เวลาหมัก 7 วัน)

ผักหรือผลไม้	40 ก.ก.
กากน้ำตาล	10 ก.ก.
น้ำ	10 ลิตร

วิธีการทำ

ละลายสารเร่งจุลชีพ พด.2 จำนวน 1 ชอง ในน้ำ 10 ลิตร (หรือใช้หัวเชื้อปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จำนวน 5 ลิตรที่ได้จากเตรียมหัวเชื้อ) ผสมให้เข้ากันนาน 15 นาที

ผสมเศษวัสดุและกากน้ำตาลลงในถังหมักขนาด 50 ลิตร และเทสารละลายจุลชีพ พด.2 (ในข้อ 1) ผสมลงในถังหมัก

คลุมเคล้าหรือคนให้ส่วนผสมเข้ากันอีกครั้ง

ปิดฝาไม้ต้องสนิท

อัตราการใช้

ละลายปุ๋ยอินทรีย์น้ำกับน้ำในอัตราส่วน ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ : น้ำ เท่ากับ 1:500 ถึง

1:1000

วิธีการใช้ ใช้ฉีดที่ใบและลำต้น 10 วัน/ครั้ง

การใช้ประโยชน์

1. เร่งการเจริญเติบโตของราก ลำต้นและใบของพืช
2. ส่งเสริมการออกดอกและติดผล
3. เพิ่มคุณภาพของผลผลิตพืช
4. เพิ่มการย่อยสลายต่อซังพืช

2. การทำสารชีวภาพป้องกันและไล่แมลง พด.7

วัสดุสำหรับสารป้องกันและไล่แมลง (จำนวน 50 ลิตร)

พืชสมุนไพร	30 ก.ก.
กากน้ำตาล	10 ก.ก.
น้ำ	50 ลิตร
สารเร่ง พด.7 1 ซอง (25 กรัม)	

ชนิดสมุนไพร ได้แก่

- สมุนไพรที่ป้องกันพวกเพลี้ย ได้แก่ ตะไคร้หอม หางไหล สาบเสือ หนอนตายหยาก บอระเพ็ด กระตกรก และข่า เป็นต้น
- สมุนไพรป้องกันหนอนกระทู้ หนอนชอนใบ ได้แก่ ฟ้ายะลวยโจร หางไหล ตะไคร้หอม เปลือกแค สาบเสือ หนอนตายหยาก สะเดา ว่านเศรษฐี และว่านน้ำ เป็นต้น
- สมุนไพรที่ป้องกันและเป็นพืชต่อแมลงวันทอง ได้แก่ หมาก เมล็ดน้อยหน่า เมล็ดเงาะ ยาสูบ พริกไทยดำ จิง และพญาไร้ใบ
- สมุนไพรที่ใช้ไล่แมลงไม่ให้วางไข่ ได้แก่ คำแสด มะกรูด ตะไคร้ เมล็ดละหุ่ง มะนาว พริก และพริกไทย เป็นต้น

วิธีการทำ

1. สับพืชสมุนไพรให้เป็นชิ้นเล็ก ทูบหรือตำให้แตก
2. นำพืชสมุนไพรและน้ำตาลใส่ลงในถังหมักพลาสติกคลุมเคล้าให้เข้ากัน
3. ละลายสารเร่ง พด.7 ในน้ำ 50 ลิตร ผสมให้เข้ากันนาน 5 นาที
4. เทสารละลายเร่ง พด.7 ใส่ลงในถังหมักคลุกเคล้าหรือคนให้ส่วนผสมเข้ากันอีกครั้ง
5. ปิดฝาไม่ต้องสนิท และตั้งทิ้งไว้ในร่มใช้ระยะเวลาในการหมัก 20 วัน

อัตราการใช้สำหรับพืชไร่หรือข้าว

ละลายสารป้องกันและไล่แมลง : น้ำ เท่ากับ 1 :200 ถึง 1:500

วิธีการใช้

สารป้องกันและไล่แมลง ที่เจือจางแล้ว อัตรา 50 ลิตร/ไร่ สำหรับพืชไร่หรือข้าว โดยฉีดพ่นที่ใบ ลำต้น หรือละลายกับน้ำในแปลง ทุกๆ 20 วัน หรือในช่วงที่มีการระบาดของของแมลงศัตรูพืชให้ฉีดพ่นทุกๆ 3 วันติดต่อกัน 3 ครั้ง

ประโยชน์

ป้องกันแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยต่างๆ หนอนกระทู้ หนอนกอ ไรแดง และแมลงหวี่

3. ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ สูตรหน่อกล้วย

ส่วนผสม

1. หัวเชื้อจุลินทรีย์หน่อกล้วย 1 ลิตร
2. กากน้ำตาล (อาจใช้น้ำตาลทรายแดง หรือน้ำอ้อยก็ได้) 1 ก.ก.
3. หน่อกล้วย สูงไม่เกิน 1 เมตร (ตัดก่อนตะวันขึ้น) 3 ก.ก.

วิธีการทำ

1. สับหน่อกล้วยให้ละเอียด
2. ใส่หน่อกล้วยลงในถัง ขนาด 10 ลิตร แล้วเติมกากน้ำตาล (ไม่ต้องเติมน้ำเพิ่ม)
3. คลุกเคล้าให้เข้ากัน ปิดฝาหลวมๆ ทิ้งไว้ในร่ม นาน 7 วัน

หมายเหตุ : เก็บไว้ใช้ได้ไม่เกิน 2 เดือน นับจากวันเตรียม

วิธีการใช้

แบ่งปุ๋ยอินทรีย์น้ำมาประมาณ 2 ลิตร โดยไม่ต้องละลายน้ำ ใส่ในขวดพลาสติกเจาะรูบริเวณฝาให้ปุ๋ยหยดเป็นหยดน้ำได้ แล้วเจาะรู บริเวณก้นขวดให้อากาศเข้าได้ นำไปติดกับรถไถนาในช่วงไถหรือคราด ให้ปุ๋ยน้ำหยดลงในแปลงนา

การใช้ประโยชน์

เพิ่มการย่อยสลายต่อซังพืช

() ของตนเองไร่

() ทำฟรี ไร่

() เช่า ไร่

1.3 พื้นที่อื่นๆ จำนวนไร่ ใช้ทำ

2. พื้นที่นาของท่านเป็นพื้นที่มีสภาพอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ที่ดอน จำนวนไร่ () ที่ลุ่ม จำนวน..... ไร่

3. ท่านมีวิธีการทำนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 นาปี () นาดำ () นาหว่าน

2.2 นาปรัง () นาดำ () นาหว่าน

4. ท่านทำนาเพื่อมีวัตถุประสงค์อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.1 นาปี เพื่อ

() กิน จำนวน เปอร์เซ็นต์

() ขาย จำนวนเปอร์เซ็นต์

3.2 นาปรัง เพื่อ

() กิน จำนวน เปอร์เซ็นต์

() ขาย จำนวน เปอร์เซ็นต์

5. ท่านใช้พื้นที่ในการทำนาอย่างไร

() นาปี จำนวนไร่

1. ใช้ปลูกข้าวพันธุ์ จำนวนไร่ งาน

2. ใช้ปลูกข้าวพันธุ์ จำนวนไร่ งาน

() นาปรัง จำนวนไร่

1. ใช้ปลูกข้าวพันธุ์ จำนวนไร่ งาน

2. ใช้ปลูกข้าวพันธุ์ จำนวนไร่ งาน

6. ท่านได้ผลิตข้าวจำนวนทั้งหมดเท่าไร

ปี 2550

() นาปี ก.ก.

คิดเป็นผลผลิต/ไร่ก.ก./ไร่

() นาปรังก.ก.

คิดเป็นผลผลิต/ไร่ก.ก./ไร่

ปี 2251

() นาปี ก.ก.

คิดเป็นผลผลิต/ไร่ก.ก./ไร่

() นาปรัง ก.ก.

คิดเป็นผลผลิต/ไร่ก.ก./ไร่

7. ท่านใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวจากแหล่งไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แปลงนาของตนเอง ซื้อหรือแลกจากเกษตรกรบ้านเดียวกัน
 ซื้อจากเกษตรกรในพื้นที่อื่น คือ ซื้อจากสหกรณ์การเกษตร

8. ท่านคิดว่าพันธุ์ข้าวที่ท่านใช้อยู่ มีปัญหาด้านใด

.....
.....

9. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาพันธุ์ข้าวที่ท่านประสบในข้อ 8 อย่างไร

.....

10. ท่านเตรียมพื้นที่ในการทำนาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ตัดหญ้า และกำจัดโดยการเผา ใช้ขี้เถ้าหญ้า
 ตัดหญ้า และกำจัดโดยไถกลบ อื่นๆ

11. ท่านเตรียมดินโดยการไถอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไถนาเอง โดยใช้รถไถของตนเอง
 ไถนาเอง โดยเช่ารถไถของคนอื่นๆ
 ไถนาเอง และจ้างไถด้วย
 จ้างไถ

12. ท่านใช้อะไรในการเตรียมดิน

- รถไถเดินตาม รถแทรกเตอร์ ใช้แรงงานสัตว์

13. ท่านคิดว่าการปลูกข้าวก่อนหรือหลังเพื่อนบ้านมีความแตกต่างกันอย่างไร

.....
.....
.....

14. ท่านคิดว่าในอดีต ปัญหาการทำนามีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

15. ท่านเคยแก้ปัญหาการทำนาในอดีต ในข้อ 14 อย่างไร

.....
.....
.....

16. ท่านคิดว่าปัญหาการทำนาในปัจจุบัน ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมดิน จนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

17. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาการทำนาท่านประสบอยู่ในปัจจุบันในข้อ 16 อย่างไร

.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการทำนา

1. ท่านมีต้นทุนการทำนา ในแต่ละปีเท่าไร

ปี 2550

() นาปี ข้าวพันธ์ มีต้นทุน บาท/ไร่

() นาปรัง ข้าวพันธ์ มีต้นทุน บาท/ไร่

ปี 2551

() นาปี ข้าวพันธ์ มีต้นทุน บาท/ไร่

() นาปรัง ข้าวพันธ์ มีต้นทุน บาท/ไร่

2. ในปี 2551 ท่านมีรายได้จากการขายข้าวเป็นจำนวนเงินทั้งหมด บาท

3. ในปี 2551 ท่านขายข้าวได้ในราคา ก.ก. ละเท่าไร

3.1 ข้าวพันธ์ ราคา บาท/ก.ก.

3.2 ข้าวพันธ์ ราคา บาท/ก.ก.

4. ในปี 2551 ท่านนาได้กำไร หรือขาดทุน

() กำไร เนื่องจาก

.....

() ขาดทุน เนื่องจาก

.....

5. ท่านใช้เงินทุนในการทำนาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ทุนตัวเอง () ยืมเพื่อนบ้าน () กู้จากเพื่อนบ้านหรือธนาคาร

6. ในปี 2551 ท่านใช้เงินทุนในการทำนา เป็นจำนวนเท่าไร

() นาปี จำนวนเงินทุน บาท

() นาปรัง จำนวนเงินทุนบาท

7. ท่านประสบปัญหาเรื่องเงินทุน ในด้านใด

.....

8. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาเรื่องเงินทุนที่ท่านประสบ ในข้อ 7 อย่างไร

.....

.....

9. ท่านคิดว่า พันธุ์ข้าวอะไรที่ท่านปลูก มีต้นทุนสูงที่สุด และมีต้นทุนสูงเกี่ยวกับค่าอะไร

.....

.....

10. ท่านคิดว่าสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนในการทำนาสูง ได้แก่อะไรบ้าง เรียงจากมากไปหาน้อย (เขียนเลข 1-12 ลงในวงเล็บ)

() ค่าปุ๋ย () ค่ายาปราบศัตรูพืช () ค่าฮอร์โมนบำรุงพืช

() ค่าแรงงานปลูก () ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว () ค่าจ้างไถนา

() ค่าจ้างรถเกี่ยวข้าว () ค่าขนส่ง () ค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทำนา

() ค่าน้ำมัน () ค่าเมล็ดพันธุ์ () ค่าเช่าที่นา

11. ท่านคิดว่าสาเหตุอื่นที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการทำนา นอกเหนือจาก สาเหตุ ในข้อ 10 ได้แก่

.....

.....

12. ท่านมีวิธีการลดต้นทุนการทำนา จากสาเหตุที่เกิดขึ้นใน ข้อ 10 และ 11 อย่างไร

.....

.....

13. ท่านมีแนวทางในการลดต้นทุนการทำนา ในอนาคตอย่างไร (ยังไม่ได้ทำ แต่คิดว่าน่าจะเป็นไปได้)

.....

.....

14. ท่านคิดว่าท่านทราบวิธีการลดต้นทุนการทำนา จากแหล่งใด

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับ ดิน ปุ๋ย น้ำ โรค แมลง และศัตรูพืช

ดินและปุ๋ย

1. ดินในที่นาของท่านเป็นดินชนิดใด

() ดินทราย () ดินร่วน () ดินเหนียว

2. ท่านเคยตรวจวิเคราะห์ดินในช่วงก่อนปี 2551 หรือไม่

() มี เมื่อปี พ.ศ. () ไม่มี

4. ท่านมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ในช่วงก่อนปี 2552 หรือไม่

() ไม่มี () มี คือปุ๋ย

5. ถ้ามีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ในข้อ 4 มีการใช้อย่างไร

() ใส่ทุกครั้งก่อนการปลูก ทั้งนาปี และนาปรัง ในอัตราก.ก./ไร่

() ใส่ครั้งเดียวก่อนการปลูกนาปรัง ในอัตราก.ก./ไร่

() ใส่ครั้งเดียวก่อนการปลูกนาปี ในอัตราก.ก./ไร่

() ใส่เว้นทุกปี ในอัตราก.ก./ไร่

6. ท่านทราบหรือไม่ว่าการไหลกลับต่อซังเป็นการเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์โดยธรรมชาติลงในดิน

() ทราบ () ไม่ทราบ

7. ท่านมีการใช้สารเคมี (ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ฮอรัโมน) ในนาข้าวในระดับใด

() ไม่ใช้เลย () ใช้น้อย () ใช้ปานกลาง () ใช้มาก

8. ท่านซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชจากแหล่งใด

() กลุ่มทำนาภายในหมู่บ้าน เพราะ.....

() ร้านค้าปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชภายในตำบล เพราะ

() สหกรณ์การเกษตร เพราะ

() อื่นๆ เพราะ

9. ท่านมีการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าว อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตรา สูตร อัตรา ไร่ละ ก.ก. จำนวน ครั้ง

ตรา สูตร อัตรา ไร่ละ ก.ก. จำนวน ครั้ง

ตรา สูตร อัตรา ไร่ละ ก.ก. จำนวน ครั้ง

ตรา สูตร อัตรา ไร่ละ ก.ก. จำนวน ครั้ง

10. ท่านมีการใช้ยาปราบศัตรูพืช ในนาข้าวได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ยาปราบศัตรูพืช ตราปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ
กำจัดหอยเชอรี่

() ยาปราบศัตรูพืช ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ
กำจัดปู

() ยาปราบศัตรูพืช ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ
กำจัดหญ้า

() ยาปราบศัตรูพืช ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ
กำจัดแมลง

ชื่อแมลง
() ยาปราบศัตรูพืช ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ
กำจัดแมลง

ชื่อแมลง

() สารเคมีกำจัดโรค ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ
กำจัดโรค

ชื่อโรค

() สารเคมีกำจัดโรค ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ
กำจัดโรค

ชื่อโรค

11. ท่านมีการใช้ฮอร์โมนในนาข้าว ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ฮอร์โมน ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ.....

() ฮอร์โมน ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ.....

() ฮอร์โมน ตรา ปริมาณ จำนวนครั้ง เพื่อ.....

12. ท่านคิดว่าดินที่ท่านใช้ปลูกข้าวมีปัญหาเรื่องใด

.....
.....
.....

12.ท่านมีวิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหาเรื่องดินในข้อ 12 อย่างไร

.....
.....

13. ท่านคิดว่าการปรับปรุงบำรุงดินในอดีต มีวิธีการอย่างไร

.....
.....

น้ำสำหรับการทำนา

1. แหล่งน้ำที่ท่านใช้ในการทำนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1.1 นาปี () น้ำฝน () แม่น้ำกวัง () หนองน้ำของตนเอง () หนองน้ำสาธารณะ
1.2 นาปรัง () น้ำฝน () แม่น้ำกวัง () หนองน้ำของตนเอง () หนองน้ำสาธารณะ

2. หากท่านใช้แหล่งน้ำจากแม่น้ำกวัง น้ำดังกล่าวไหลมาจากฝายชื่ออะไร และลำเหมืองชื่ออะไร
ฝาย ชื่อ ลำเหมือง ชื่อ

3. เรื่องน้ำใช้ในการทำนาไม่เพียงพอ มักประสบเสมอในช่วงเวลาใด

() ช่วงเตรียมกล้า () ช่วงเตรียมดินถึงปักดำ
() ช่วงปักดำถึงก่อนออกดอก () ช่วงออกดอกจนถึงก่อนเก็บเกี่ยว

4. ท่านคิดว่าน้ำที่ท่านใช้ทำนาอยู่ มีปัญหาอย่างไร

.....
.....

5. ท่านมีวิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหาเรื่องน้ำ ในข้อ 3 และ 4 อย่างไร

.....
.....

โรคและแมลง และศัตรูพืช

1. โรคที่พบในนาข้าวของท่านคือ

นาปี ได้แก่ โรค

.....

นาปรัง ได้แก่ โรค

.....

วิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหาโรคข้าว ของตัวท่านเอง คือ

.....

2. แมลงที่พบในนาข้าวของท่าน คือ

นาปี ได้แก่ แมลง.....

.....

นาปรัง ได้แก่ แมลง.....

วิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหาแมลง ของตัวท่านเอง คือ

.....

3. วัชพืชที่พบในนาข้าวของท่าน คือ

นาปี ได้แก่

นาปรัง ได้แก่.....

วิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหาวัชพืช ของตัวท่านเอง คือ

.....

4. ศัตรูที่พบในนาข้าวของท่าน คือ

นาปี ได้แก่

นาปรัง ได้แก่

วิธีการป้องกันหรือปัญหาศัตรูพืช ของตัวท่านเอง คือ

.....

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรทำนา

1. ท่านคิดว่าท่านเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรทำนา เพราะสาเหตุใด

.....

.....

2. ท่านได้รับประโยชน์ ใด ๆ จาก การเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรทำนา

.....

.....

3. ท่านได้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มเกษตรกรทำนา ในระดับใด

() ทุกครั้ง () เกือบทุกครั้ง () บางครั้ง () ไม่เคยเลย เพราะ

4. หากท่านเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเกษตรกรทำนาในแต่ละครั้ง ท่านเข้าร่วมทำกิจกรรมใดบ้าง

.....

4. การเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรทำนา สามารถช่วยลดต้นทุนการทำนาของท่านหรือไม่

() ไม่ได้

() ได้ ถ้าได้สามารถช่วยลดต้นทุนเรื่องอะไร

5. ท่านคิดว่ากลุ่มเกษตรกรทำนา ควรจะมีกิจกรรมใดเพิ่มขึ้น ที่จะเป็นการช่วยลดต้นทุนการทำนา

ตอนที่ 6 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1. ในปัจจุบันท่านมีอาชีพ

1.1 อาชีพหลัก.....

1.2 อาชีพรอง 1. 2.

2. สมาชิกในครัวเรือนของท่านประกอบอาชีพ 1. 2.

3. ท่านมีรายได้จากการทำนา ปีละ บาท และรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น ปีละ บาท

4. ท่านมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่

() ไม่มี () มี ทำมาตั้งแต่ปี

5. ท่านนำผลผลิตข้าวไปจำหน่ายที่ใด

() สหกรณ์ ชื่อ..... () พ่อค้าหรือโรงสีภายในตำบล () พ่อค้าหรือโรงสีนอกตำบล

6. ท่านประสบปัญหาในการจำหน่ายข้าวอย่างไร

.....

7. ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาในการจำหน่ายข้าว ในข้อ 6 อย่างไร

.....

.....

8. ท่านมีการใช้แรงงานในการทำอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() จ้างแรงงาน () แลกเปลี่ยนแรงงานกับเพื่อนบ้าน (เอามือเอาวัน)

() ใช้แรงงานภายในครอบครัว จำนวน คน

9. แรงงานในข้อ 8 ที่ท่านใช้มากที่สุด คือ

10. ปัญหาเกี่ยวกับแรงงานที่ประสบ คือ

() ค่าจ้างแพง () แรงงานหายาก () แย่งแรงงาน () อื่นๆ.....

11. ท่านคิดว่า การแข่งขันกันทำนาเพื่อให้ การทำนาเสร็จสิ้นในเวลาอันสั้น ส่งผลทำให้ค่าแรงสูงขึ้นหรือไม่

() มีผล () ไม่มีผล เพราะ

12. ท่านมีวิธีแก้ปัญหากับแรงงานใน ข้อ 10 หรือ 11 อย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 7 ข้อมูลด้านสังคมและวิถีการทำนา

1. ครัวเรือนของท่านได้รับที่นา มาได้อย่างไร

() ได้รับเป็นมรดกมาจากพ่อ-แม่ หรือ ญาติ () ซื้อ () ได้เปล่า

2. ครัวเรือนของท่านทำนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรวมปี และในอนาคตจะมีการสืบ
ทอดการ

ทำนาหรือไม่

() มี () ไม่มี เพราะ

3. ท่านคิดว่าในอนาคตท่านจะขายที่นาหรือไม่

() ไม่ขาย เพราะ.....

() ขาย เพราะ.....

4. ท่านคิดว่าการทำนาที่ผ่านมาในแต่ละปี นั้นคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่

4.1 นาปี () คุ้มค่า () ไม่คุ้มค่า เพราะ

4.2 นาปรัง () คุ้มค่า () ไม่คุ้มค่า เพราะ

5. ภูมิปัญญาในการทำนาในอดีตที่ท่านยังคงปฏิบัติอยู่มีอะไรบ้าง

.....

6. ในอดีตการทำนานิยม แลกเปลี่ยนแรงงาน หรือ เอามือเอารัน ท่านคิดว่าปัจจุบันการเอามือเอารัน
เป็นอย่างไร และในอนาคตคาดว่าจะเป็นอย่างไ

.....

.....

7. ปัจจุบันท่านยังนิยมหอาหารจากนาข้าว มาใช้เป็นอาหารหรือจำหน่าย หรือไม่

() นิยม

() ไม่นิยม เพราะ.....

8. ในอดีตการหาอาหาร สามารถหาได้จากในนา เช่น ปู ปลา ผัก ต่างๆ ซึ่งหาได้ง่ายและมีมาก แต่
ปัจจุบันการหาอาหารในนาเป็นอย่างไร

() เหมือนในอดีต

() ซื้อจากเพื่อนบ้าน

() หายาก เพราะ

9. ถ้าท่านคิดว่าการหาอาหารจาก นาข้าว ไม่เหมือนในอดีต ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา
อย่างไร

.....

10. ท่านคิดว่าอาหารจากนาข้าว ช่วยลดต้นทุนการทำนา เรื่องค่าอาหารของท่านได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

11. ท่านคิดว่า สุรา เบียร์และบุหรี่เป็นสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนการทำนาสูงหรือไม่

() เป็น () ไม่เป็น เพราะ

12. ท่านมีแนวทางในการลดค่า สุรา เบียร์และบุหรี่ ในข้อ 11 อย่างไร

.....
.....

ตอนที่ 8 ประเพณี ความเชื่อและวัฒนธรรมในการทำนา

1. ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมในการทำนาในอดีต มีอะไรบ้าง

.....
.....

2. ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมในการทำนา ที่ท่าน และหมู่บ้านของท่านยังคงปฏิบัติอยู่มีอะไรบ้าง

.....
.....

3. ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมในการทำนา ที่ได้หายไป หรือเว้นการปฏิบัติไปได้แก่อะไรบ้าง

.....
.....

4. ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมในการทำนา ที่ท่านคิดว่าสามารถช่วยลดต้นทุนการทำนาได้ คืออะไร

.....
.....

5. ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมในการทำนา ที่ท่านคิดว่ามีประโยชน์ควรจะอนุรักษ์ และสืบทอดต่อไปมีอะไรบ้าง

.....
.....

6. ท่านมีแนวทางในการอนุรักษ์ ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมในการทำนา ให้สืบ
ทอดต่อไป อย่างไร

.....
.....

ตอนที่ 9 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

1. ท่านมีการจัดเก็บภาชนะสำหรับใส่สารเคมีที่ท่านใช้อย่างถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

() ไม่มีการจัดเก็บ

() จัดเก็บ โดย.....

2. ท่านทราบหรือไม่ว่า หากมีการจัดเก็บไม่ถูกต้อง จะเกิดอันตรายต่อ คน สัตว์ พืช ที่อยู่ในนาข้าว

() ทราบ () ไม่ทราบ

3. ท่านได้รับผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น โรค หรือ อาการต่างๆ จากการใช้สารเคมีในนาข้าวหรือไม่

() ไม่มี

() มี ได้แก่ โรค

4. ผลกระทบจากโรคที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมี ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการรักษา เป็นจำนวนมาก
ท่านคิดว่าเป็นต้นทุนการทำนาอย่างหนึ่งหรือไม่

() ไม่ () เป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง

5. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและวิถีการทำนาของคนในชุมชน คือ (ตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ)

() ดินเสื่อม () สารเคมีตกค้าง

() น้ำเสีย () ขยะมูลฝอย

6. ท่านคิดว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมในข้อ 5 เป็นต้นทุนการทำนาอย่างหนึ่งหรือไม่

() เป็น () ไม่เป็น เพราะ.....

7. ท่านคิดว่าชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการทำนาของท่าน ได้รับผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ท่าน
ประสบในข้อ 5 อย่างไร

.....
.....
.....

8. ท่านมีแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่ท่านประสบ ในข้อ 5 อย่างไร

.....
.....
.....

ตอนที่ 10 ข้อเสนอแนะต่อ

1. ปัญหาต้นทุนการทำงาน

.....
.....
.....
.....
.....

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการทำงาน

.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะต่อ กลุ่มเกษตรกรทำนา องค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

.....
.....
.....

ลงชื่อ เกษตรกร

()

ผู้ให้ข้อมูล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลงชื่อ ผู้สอบถาม

()

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นายวนัสพงษ์ ใจอินผล
วัน เดือน ปี เกิด 8 มีนาคม 2519
ที่อยู่ 83 หมู่ 5 ตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230

การศึกษา
ประถมศึกษา 2525-2531 โรงเรียนชุมชนบ้านกวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
มัธยมศึกษาตอนต้น 2531-2534 โรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่
มัธยมศึกษาตอนปลาย 2534-2537 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2537
ปริญญาตรี 2538-2542 สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร
คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสบการณ์ทำงาน 2542-2543 บริษัท ชันแวลเลย์ (ไทยแลนด์) จำกัด
2544-2548 มูลนิธิโครงการหลวง
2551-2553 หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหา
อย่างมีส่วนร่วมในต้นทุนการผลิตข้าวของกลุ่มเกษตรกร
ทำนาบ้านใหม่ร่องแกลบและบ้านกอเปา ตำบลป่าสัก
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัย
จากโครงการชดเชยทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
สำหรับนักศึกษาปริญญาโท (Community-Based Master
Research Grant : CBMAG) ของสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น